

ВІДТВОРЕННЯ ФУНКЦІЇ ЕКСПРЕСИВНОГО СИНТАКСИСУ В ОПОВІДАННІ АРТУРА КОНАНА ДОЙЛА «ПІСТРЯВА СТРІЧКА»

Ткачук Т. В.

*викладач англійської мови, іноземної мови за професійним спрямуванням
циклової комісії іноземних мов*

Київський торговельно-економічний фаховий коледж

Київського національного торговельно-економічного університету

Львівська вул., 2/4, Київ, Україна

orcid.org/0000-0002-5819-9177

taniatkachuk97@gmail.com

Ключові слова: *експресія, еліптичні речення, замовчування, непоширені речення, безполучниковий зв'язок, номінативні речення, мовна парцеляція, повтор, полісиндетон, паралельні конструкції.*

Статтю присвячено проблемам передання функцій експресивного синтаксису англійського художнього твору в українському перекладі Миколою Дмитренком оповідання Артура Конана Дойла «Пістрява стрічка». У статті висвітлюється поняття «експресія» та «експресивний синтаксис». Розглядаються особливості англійської художньої літератури та аспекти її перекладу, проаналізовано теоретичні підходи до перекладу експресивного синтаксису в художній літературі. Розглядається питання про естетичну функцію і це поняття останнім часом усе більше уваги привертає лінгвістів. У статті аналізуються англійські художні твори, які мають свої відмінні мовні особливості та в цілому визначаються кількома факторами, як-от широка метафоричність, образність мовних одиниць майже всіх рівнів, зокрема і синтаксичних. Крім того, розглядаються одиниці експресивного синтаксису та їх функції в оповіданні «Пістрява стрічка» Артура Конана Дойла. Розглянуто складники емотивного синтаксису, властиві українській мові, але не властиві англійській, та поширений у художній літературі і розмовній мові прийом еліпсису. Досліджено, що безполучникові складні речення з перераховувальними відносинами можуть складатися з двох речень, а можуть включати три і більше простих речень. Їх класифікують так: причинні, пояснювальні, пояснювально-з'ясувальні, зіставно-протиставні, умовно-описові. Досліджено, що називні речення широко використовуються в художній літературі, дозволяючи створювати лаконічні, за висловом ємні, образні і дуже динамічні (під час уживання віддієслівних іменників) словесні картини. У статті виокремлено такі моделі скорочення вихідного тексту, як еліптичні речення, непоширені речення, безполучниковий зв'язок, номінативні речення, мовна парцеляція, а також такі моделі розширення вихідного тексту, як повтор, полісиндетон, паралельні конструкції. Шляхом зіставного аналізу вихідного та цільового текстів проаналізовано особливості відтворення досліджуваних синтаксичних одиниць у стилістичній експресивній функції в українському перекладі Миколи Дмитренка. Висновки дослідження засвідчують, що задля збереження експресії твору на синтаксичному рівні перекладач іноді змінює тип синтаксичної конструкції або вдається до граматичних, синтаксичних і стилістичних трансформацій вихідного тексту.

REPRODUCTION OF THE FUNCTION OF EXPRESSIVE SYNTAX IN THE STORY OF SIR ARTHUR CONAN DOYLE “THE ADVENTURE OF SPECKLED BAND”

Tkachuk T. V.

*English Lecturer at the English Department for Professional Direction
of the Cycle Commission of Foreign Languages
Kyiv Trade and Economics Professional College
of Kyiv National University of Trade and Economics
Lvivska str., 2/4, Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-5819-9177
taniatkachuk97@gmail.com*

Key words: *expression, elliptical sentences, omission, unextended sentences, conjunction, nominative sentences, language parcelling, repetition, polysyndeton, parallel constructions.*

The article is devoted to the problems of transferring the functions of the expressive syntax of an English-language work of fiction text in the Ukrainian translation by Mykola Dmytrenko of Arthur Conan Doyle's story “The Adventure of the Speckled Band”. The article covers the concepts of “expression” and “expressive syntax”. Peculiarities of English-language fiction and aspects of its translation are considered, in particular, theoretical approaches to the translation of expressive syntax in fiction are analyzed. The question of aesthetic function is considered and this concept has recently attracted more and more attention of linguists. The article analyzes English-language fiction that have their own distinctive linguistic features and are generally determined by several factors: broad metaphor, imagery of language units of almost all levels, including syntactic. In addition, the units of expressive syntax and their functions are considered in Arthur Conan Doyle's story “The Adventure of the Speckled Band”. The components of emotional syntax, peculiar to the Ukrainian language, but not peculiar to the English language, and the ellipse technique common in fiction and colloquial language are considered. It is investigated that incoherent complex sentences with enumerative relations can consist of two sentences, and can include three or more simple sentences and are classified as follows: causal, explanatory, explanatory-explanatory, comparative-opposite, conditional-descriptive. It is investigated that noun sentences are widely used in fiction, allowing to create concise, capacious, figurative and very dynamic (with the use of verb nouns) verbal pictures. The article singles out such models of source text reduction as elliptical sentences, omission, unextended sentences, conjunction, nominative sentences, language parcelling, as well as such models of source text expansion as repetition, polysyndeton, parallel constructions. By means of comparative analysis of source and target texts, the peculiarities of reproduction of the studied syntactic units in the stylistic expressive function in the Ukrainian translation of Mykola Dmytrenko are analyzed. The findings of the study show that in order to preserve the expression of the work at the syntactic level, the translator sometimes changes the type of syntactic construction, or resorts to grammatical, syntactic and stylistic transformations of the source text.

Постановка проблеми. Експресивність тексту художньої літератури – категорія багатопланова. Як відомо, природа художнього тексту двоїста: вона одночасно є формою існування мови і витвором мистецтва. Вона від початку властива і визначається сутністю мистецтва: не тільки висловлювати той чи інший зміст, а, що головне, відображати почуття і переживання людини, звертатися до почуттів людини, пробуджувати в ньому

емоційну реакцію на прочитане, як-от любов і ненависть, радість і смуток, гордість і сором тощо, тобто співпереживати.

Людина отримує з творів художньої літератури величезний відсоток знань про навколишній світ, про життя. Вона вбирає в себе величезну кількість емоцій, переданих автором. На відміну від музики або живопису, орієнтованих майже повністю на надання емоційного й естетичного впливу

шляхом безпосереднього впливу на органи слуху і зору, художня література впливає через повідомлення певної інформації.

Будь-який автор має свій власний художній стиль. Художній стиль знаходить застосування в художній літературі, яка виконує образно-пізнавальну та ідейно-естетичну функцію. Питання вивчення художнього тексту є складним і багатоаспектним, його слід розглядати в комплексі з такими поняттями, як «мовна особистість автора», «творчий задум», «структурна організація».

Розглядаючи питання про естетичну функцію, слід зазначити, що це поняття останнім часом привертає усе більше уваги лінгвістів. Естетична функція оформляється всієї семантико-синтаксичною структурою тексту. За допомогою естетичної функції мова перетворюється. Загалом, усі синтаксичні засоби, як і засоби інших мовних рівнів, підпорядковані одній меті – створенню загальної образності художнього мовлення. Структура художнього тексту не підпорядковується загальним логічним законам, які притаманні науковому тексту. Специфіка мови художнього тексту полягає в особливій організації різних мовних засобів. Мова художньої літератури має художньо-естетичні якості.

Англомовні художні твори мають відмінні мовні особливості. Особливості мови англомовної художньої літератури визначаються кількома факторами. Йому притаманна широка метафоричність, образність мовних одиниць майже всіх рівнів, зокрема і синтаксичних. Зміст художнього твору – це «все, що займає, хвилює, радує, засмучує, тішить, мучить, заспокоює, тривожить, тобто все, що складає зміст духовного життя...».

Отже, художній текст можна розглядати як сукупність естетичних мовних дій, що представляють когнітивний простір мовної особистості. З огляду на це, мовна особистість становить унікальну національно-культурну модель носія певної мови. У художньому тексті передається будь-яка інформація. Інформація може бути інтелектуальною, емоційною й естетичною. Ці види інформації передаються через раціональне, емоційний вплив на читача. Універсальними методами здійснення будь-якого англомовного художнього тексту є лексичні та синтаксичні виражальні засоби, а також стилістичні прийоми.

Мета статті – дослідити функції експресивного синтаксису в оповіданні Артура Конана Дойла «The Adventure of the Speckled Band» та перекладацькі рішення Миколи Дмитренка, застосовані для їх відтворення українською мовою («Пістрява стрічка»).

Завдання статті: 1) дослідити феномен «експресії» та «експресивного синтаксису» у лінгвістиці; 2) вивчити типологію засобів експресивного

синтаксису в англійській мові та синтаксичні проблеми перекладу англійського художнього тексту українською мовою; 3) виокремити скорочення вихідної моделі речення в оповіданні, еліптичні речення, замовчування, непоширені речення, безсполучниковий зв'язок, номінативні речення, безсполучниковий зв'язок, мовну парцеляцію, зміну порядку слів як засіб експресивного синтаксису; 4) дослідити перекладацькі рішення Миколи Дмитренка і визначити способи перекладу, застосовані ним для відтворення функцій експресивного синтаксису в оповіданні Артура Конана Дойла «Пістрява стрічка» українською мовою.

Предмет дослідження – способи перекладу одиниць експресивного синтаксису в оповіданні «The Adventure of the Speckled Band» українською мовою.

Об'єкт дослідження – структурні та функційні особливості експресивного потенціалу англомовних синтаксичних засобів в оповіданні «The Adventure of the Speckled Band» Артура Конана Дойла.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема вивчення експресивного потенціалу синтаксичних засобів мови належить до актуальних у сучасній лінгвістиці, оскільки відображає сучасні тенденції розвитку мовної системи: рух до демократизації, стирання кордонів між письмовою та розмовною мовою, інформаційну компресію, аналітизм.

Сьогодні експресивність розглядається серед низки базових мовних функцій (поряд із комунікативною, когнітивною та іншими функціями) і розуміється як «здатність висловлювати емоційний стан мовця, його суб'єктивне ставлення до позначення предметів і явищ дійсності» [9, с. 24].

Поняття експресивності синтаксису тісно пов'язане з категоріями емоційності і емотивності, які пов'язані з поняттями оцінковості, образності, модальності. Проблема диференціації цих категорій має давню історію, її постановку зазвичай пов'язують з іменами: Ш. Баллі, який розглядав поняття суб'єктивності в мові, співвідношення інтелектуальної та афективної сфер мови; Є.М. Галкіної-Федорук, яка розмежує поняття експресії та емоційності. У наступні роки увагу лінгвістів до конотативних аспектів значення мовних одиниць визначила поява різних концепцій і підходів до вирішення проблеми співвідношення понять «емоційність», «експресивність», «оцінність» тощо [5].

Так, К.Ф. Шульжук у своєму підручнику «Синтаксис української мови» наголошував на тому, що «Синтаксис мови – це сукупність наявних у мові закономірностей, що зумовлюють побудову та функціонування синтаксичних одиниць, а предметом синтаксису в сучасному мовознав-

стві є система синтаксичних одиниць, їх структура і семантика, синтаксичні зв'язки і семантико-синтаксичні відношення» [10].

Синтаксичні конструкції стали розчленованими, зв'язок – ослабленим, що призвело до підвищення ролі контексту, а це – до стислості речень і їх смислової ємності.

Синтаксичні конструкції зменшилися в розмірах, стали можливі різні відчленування компонентів, що порушують традиційні «кордони» речення. Експресивність стала виявлятися в самій граматичній структурі, конструкціях, синтаксичних побудовах, а не в окремих лексемах.

Дослідження емотивних прийомів, якими володіють англійська й українська мови на рівні синтаксису, те, як можуть бути використані ці прийоми під час перекладу з однієї мови на іншу – це питання цікавить не одне покоління лінгвістів.

У будь-якому перекладі головним показником є передання інформаційного змісту тексту, що перекладається. Без відтворення змістової інформації не можна буде здійснити передання всіх інших її видів і характеристик (стилістичних, функціональних, стильових, соціолокальних, емоційних тощо). Це відбувається тому, що на інформацію змісту нашаровується весь додатковий зміст компонентів повідомлення. Однак для того, щоб визначити, які синтаксичні складники емотивного потенціалу тексту заслуговують найпильнішої уваги з боку перекладача художніх текстів, слід урахувати специфіку художнього перекладу як особливого виду перекладацької діяльності.

Видатні перекладачі, такі як В.А. Кухаренко і С.А. Кузьмічев, підкреслюють, що мета художнього перекладу, а саме емоційний вплив на читача, зумовлює необхідність здійснення перекладацьких трансформацій, що найчастіше вимагають відхилення від максимально можливої смислової точності [6; 7].

Отже, крім перерахованих вище синтаксичних складників емотивного потенціалу тексту, загальних для англійської та української мов, необхідно проаналізувати кілька очевидних відмінностей (виявів емотивного синтаксису, характерних для однієї мови, але не характерних для іншої), які найчастіше вимагають перекладацьких трансформацій або самі є поширеним виявом перекладацької трансформації.

Говорячи про складники емотивного синтаксису, властиві українській мові, але не властиві (або в меншому ступені властиві) англійській, не можна не згадати вкрай поширений у художній літературі і розмовній мові прийом «еліпсис». Ця властивість українського емотивного синтаксису також активно використовується перекладачами англомовної літератури, завдяки чому переклад часто набуває більшої виразності, ніж оригінал.

Еліптичні неповні речення слід відрізняти: а) від односкладних називних і б) від двоскладних (зі складеним іменним присудком, вираженим непрямим відмінком іменника або прислівники з нульовою зв'язкою).

Для розмежування цих конструкцій необхідно враховувати таке:

1) односкладні називні речення не можуть містити обставин, оскільки обставина завжди пов'язана з присудком. Серед другорядних членів у називних реченнях найбільш типовими є узгоджені і неузгоджені означення.

Приклад: *Holmes, the busybody!* [1, с. 115]

Холмс-нишпорка! [8, с. 773];

2) іменна частина складеного іменного присудка – іменник або прислівник у двоскладному повному реченні вказує на ознаку-стан.

Приклад: *Socunning* [1, с. 117].

Такий хитрий [8, с. 775].

"You see it, Watson?" he yelled. "Youseeit?" [1, с. 123].

– *Ви бачите її, Ватсон? – пронизливо скрикнув він. – Бачите?* [8, с. 782]

У цьому разі еліптична форма є засобом досягнення прагматичної мети – створення ситуації напруження, щоб привернути увагу читача. Еліпсис має чітко виражену мовну форму, тому не викликає труднощів і не потребує пошуку іншого прийому в перекладі.

Безсполучникове складне речення – це складне речення, в якому прості речення об'єднані в одне ціле за змістом та інтонаційно, без допомоги сполучників або сполучних слів. Як і синонімічні їм складносурядні речення, безсполучникові складні речення можуть виражати значення 1) одночасності перераховування подій і 2) їх послідовності.

Приклад: *Then when you hear him retire for thenight, you must open the shutters of your window,undo the hasp, put your lamp there as a signalto us* [1, с. 120].

Потім, коли почуєте, що він збирається лягти спати, вам треба розчинити віконниці свого вікна, відсунути засувки і поставити на підвіконня лампу. Це буде для нас сигналом [8, с. 779].

Безсполучникові складні речення з перераховувальними відносинами можуть складатися з двох речень, а можуть включати три і більше простих речень.

І. Причинні (друге речення розкриває причину того, про що йдеться в першому):

Приклад: *A series of disgraceful brawls took place, two of which ended in the police-court* [1, с. 110].

Він зчиняв сварку за сваркою, дві з них закінчились у поліції [8, с. 676].

У цьому прикладі наявне безсполучникове складне речення з однорідними простими речен-

нями, які синтаксично є рівноправними і близькими до частин складносурядного речення. В другому реченні спостерігаємо присутність причини, яка розкриває те, про що йдеться в першому реченні.

Такі безсполучникові складні речення синонімічні складнопідрядним із підрядними причини.

II. Пояснювальні (друге речення пояснює перше):

Приклад: *I have no one to turn to—none, save only one* [1, с. 109].

В мене немає нікого, хто міг би мені допомогти, нікого, за винятком однієї людини [8, с. 675].

У другому реченні присутня умова, про яку говориться в другому реченні. Таке речення вимовляються з інтонацією пояснення, яка характеризується паузою між простими реченнями. В оригіналі спостерігаємо використання тире, тоді як у перекладі відсутнє тире, а замість нього є вставне слово «нікого», яке повторюється для передавання почуттів героїні оповідання.

IV. Пояснювально-з'ясувальні (друге речення пояснює слово в першій частині, яка має значення мови, думки, почуття або сприйняття, або слово, яке вказує на ці процеси: прислухався, глянув, озирнувся і т.д.; у другому разі можна говорити про пропуск слів типу побачити, почути тощо):

Приклад: *I felt that I was probably on the right track* [1, ст. 124].

... то відчув, що, вочевидь, натрапив на правильний слід [8, ст. 784].

У наявному прикладі підрядне з'ясувальне речення приєднано в перекладі на українську мову сполучником «що», а присудок, виражений дієсловом «відчувати», використаний тут задля надання твердого переконання щодо правильного шляху.

Такі безсполучникові речення синонімічні складнопідрядним реченням зі з'ясувальними підрядними (згадала, що ...; дивиться (і бачить, що)

III. Зіставно-протиставні відносини (зміст другого речення зіставляється з змістом першого або протиставляється йому):

Приклад: *As we entered he made neither sound nor motion* [1, с. 123].

Ройлотт не тільки не зворухнувся – він не вимовив ні звуку [8, с. 783].

Такі безсполучникові складні речення синонімічні складносурядним реченням із протиставними сполучниками *a, ale*.

IV. Умовно-тимчасові (перше речення вказує на час або на умову здійснення того, про що йдеться в другому):

Приклад:

The events in question occurred in the early days of my association with Holmes, when we were sharing rooms as bachelors in Baker Street [1, с. 107].

А подія, про яку я хочу тут розповісти, трапилася десь невдовзі по нашому знайомстві, коли ми з Холмсом, тоді ще обоє нежонаті, наймали разо квартиру на Бейкер-стріт [8, с. 764].

У наведеному прикладі наявне підрядне речення часу, яке в мові оригіналу прикріплюється сполучником *when*, у перекладі наданий його еквівалент «коли» для передавання часу подій в оповіданні.

Такі речення синонімічні складнопідрядним реченням із підрядними умови або часу.

V. Наслідку (друге речення називає наслідок того, про що йдеться в першому):

Приклад: *When Dr. Roylott was in India he married my mother, Mrs. Stoner, the young widow of Major-General Stoner* [1, с. 110].

В Індії він одружився з моєю матір'ю, місис Стоунер, молодою вдовою генерал-майора артилерії [8, с. 676].

У наявному українському перекладі Миколи Дмитренка можемо спостерігати пропуск перекладу слова «when», тобто перекладач скористався граматичною трансформацією – опущенням, коли під час перекладу опускається певний мовний елемент.

Номінативні речення, називні речення – прості односкладні бездієслівні речення з головним членом, вираженим називним відмінком іменника (номінативом). Відсутність дієслова в називних реченнях – це нульова форма дієслова бути, що передає граматичне значення теперішнього часу дійсного способу або майбутнього часу, а також в умовному або наказовому способі. Із називними реченнями співвідносяться речення з дієсловом «бути» у відповідних формах.

Називні речення широко використовуються в художній літературі, дозволяючи створювати лаконічні, за висловом емні, образні і дуже динамічні (під час уживання віддієслівних іменників) словесні картини [3].

Приклад: *It is fear, Mr. Holmes. It is terror* [1, с. 108].

– Зі страху, містере Холмсе. Навіть більше, з жаху [8, с. 765].

'Oh, my God! Helen! It was the band! The speckled band!' [1, с. 112].

«Боже мій, Хелін!.. Це – стрічка!.. Пістрява стрічка!» [8, с. 769].

У цих уривках використані оцінні номінативні речення, які передані окличними реченнями для назви предмета та явища з метою передавання емоційно-експресивної оцінки. В даних перекладах перекладач зберіг повтор, який наявний у тексті перекладу та використав дослівний переклад.

В українській мові є безліч засобів, що дозволяють надати мові різноманітні відтінки й емоції, посилити її виразність і жвавість. Одним із них є полісиндетон.

Так, у творі можемо виокремити словесні повтори (повтор слів у межах словосполучень, одного або кількох суміжних речень, рідше – у більш широких межах), серед яких розглянемо прямий повтор та полісиндетон. Водночас прямий повтор зумовлений задумкою автора звернути увагу, підкреслити та посилити виразність, експресивність певної номінативної одиниці, наприклад

«*Subtle enough and horrible enough*» [1, ст. 121].

– *Так, досить майстерний і досить жахливий* [8, ст. 780].

Щодо особливостей перекладу цього уривка, слід звернути увагу на те, що перекладач вдався до часткової інверсійної перестановки прислівника «enough» в англійській та «досить» в українській. У тексті оригіналу він займає позицію після прикметника, а в перекладі – перед.

Частковий паралелізм – це повтор певних компонентів, які слідують одне за одним. Повний паралелізм – це повтор аналогічних структур через відповідні речення. Найлегше досягти повного паралелізму в коротких конструкціях.

Приклад: “*The band! The speckled band!*” *whispered Holmes* [1, с. 123].

– *Стрічка! Строката стрічка! – прошепотів Холмс* [8, с. 783].

У цьому прикладі спостерігається часткове повторення слова *Theband*, що виражає авторську оцінку. Таке повторення є засобом для передання авторської експресії. Ця функція збереглась і в перекладі Миколою Дмитренком, адже наявний повтор слова «стрічка», яка, окрім експресивної функції, передає також функцію уточнення.

Аналіз тексту оповідання та перекладацьких трансформацій, що були застосовані під час перекладу оповідання «Пістрява стрічка» Артура Конана Дойла Миколою Дмитренком, дозволив виділити певні перекладацькі трансформації в оповіданні. Одним із видів синтаксичних трансформацій є синтаксичне уподібнення. Синтаксичне уподібнення є трансформацією, під час якої синтаксична структура вихідної мови перетворюється в аналогічну структуру цільової мови, тобто в оригіналі та перекладі спостерігається існування паралельних конструкцій. В.Н. Комісаров називає цю трансформацію нульовою або дослівним перекладом [3].

Синтаксичне уподібнення може призводити до повної відповідності мовних одиниць та порядку їх розташування в оригіналі та перекладі, хоча деякі елементи, такі як артиклі, службові слова, можуть вилучатися (опускатися).

Наприклад: *The left arm of your jacket is spattered with mud in no less than seven places. The marks are perfectly fresh* [1, с. 109].

Лівий рукав вашої жакетки заляпано грязюкою не менш як у семи місцях. Плями зовсім свіжі [8, с. 765].

У наведеному прикладі ми спостерігаємо повну відповідність мовних одиниць в оригіналі та перекладі, тобто під час процесу перекладу відбулося синтаксичне уподібнення.

Перестановка як вид перекладацької трансформації – це заміна розташування мовних одиниць у тексті перекладу порівняно з текстом оригіналу. Перестановці піддаються слова, словосполучення, частини складного речення, а також самостійні речення в тексті. Вона може бути двох типів: інверсійною та частково інверсійною. Інверсійна перестановка відбувається тоді, коли підмет та присудок міняються місцями в реченні перекладу.

Наприклад: *The wind was howling outside, and the rain was beating* [1, с. 112].

Завивав вітер, у шибки періцив дощ [8, с. 769].

Часткова інверсійна перестановка передбачає збереження прямого порядку головних членів речення зі зміною місця розташування другорядних членів під час перекладу.

Наприклад: *I could not sleep that night* [1, с. 112].

Тієї ночі я не могла спати [8, с. 769].

У наведеному прикладі можемо спостерігати, що обставина часу в оригіналі міститься наприкінці речення, а в перекладі – на початку.

Висновки. Експресивність тексту художньої літератури – категорія багатопланова. Англійські твори мають свої відмінні мовні особливості. Їм притаманна широка метафоричність, образність мовних одиниць майже всіх рівнів, зокрема і синтаксичних.

У статті досліджено феномен «експресії» та «експресивного синтаксису» і зроблено висновок про те, що поняття експресивності синтаксису тісно пов'язане з категоріями емоційності і експресивності, які пов'язані з поняттями оцінності, образності, модальності.

Також вивчено типологію засобів експресивного синтаксису в англійській мові та синтаксичні проблеми перекладу англійського художнього тексту українською мовою.

На матеріалі досліджуваного твору виокремлено одиниці зі скороченням вихідної моделі речення: еліптичні речення, замовчування, непоширені речення, номінативні речення, безсполучниковий зв'язок, мовну парцеляцію, зміну порядку слів як засіб експресивного синтаксису, а також такі моделі розширення вихідного тексту, як повтор, полісиндетон, паралельні конструкції.

Досліджено синтаксичні проблеми перекладу англійського художнього тексту українською мовою. На відміну від вживання експресивних засобів для створення образності тексту вживання експресивних синтаксичних структур має прагматичну спрямованість і пов'язане з комунікативною інтенцією мовця і переданням додаткових прихованих смислів.

Яскравим прикладом експресивності в оповідання А.К. Дойла «Пістрява стрічка» є скорочення вихідної моделі речення, представлені у творі через вживання еліптичних речень, замовчування, непоширених речень, безполучникового зв'язку, номінативних речень, мовної парцеляції. Скорочення вихідної моделі речення в оповіданні Артура Конана Дойла «Пістрява стрічка» вимагає стиснення змісту, не спотворюючи його основної думки й ідеї.

Розширення вихідної моделі речення у творі відбувається через використання повторів, полісиндетону, паралельних конструкцій.

Багато елементів експресивного вираження оригіналу були в семантичному, контекстальному і структурному відношенні еквівалентно відтворені українською мовою. Тим часом в обох перекладах трапляються випадки як занадто вільного, так і буквального перекладу окремих фрагментів, що часто призводить до втрати емоційного відтінку, закладеного в оригіналі.

Установлено, що основними перекладацькими трансформаціями, використаними перекладачем Миколою Дмитренком для передання функцій експресивного синтаксису оповідання А.К. Дойла «Пістрява стрічка» українською мовою, є такі: граматичні заміни, членування речень, об'єднання речень, прийоми поширення, перестановки, нульовий переклад; лексико-граматичні трансформації експлікації, компенсації втрат під час перекладу, антонімічного перекладу; стилістичні трансформації заміни стилістичного прийому, підбір функціонального аналогу, стилістичного нівелювання, стилістичного підсилення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Doyle, Arthur Conan. *The Adventures of Sherlock Holmes*. Harper & Bros, 1892. 307 с.
2. Акимова Г.Н. Развитие синтаксических конструкций в современном литературном русском языке. *Динамика структуры современного русского языка*. Ленинград: ЛГУ, 1982. С. 110–120.
3. Валгина Н.С. Синтаксис современного русского языка : Учебник для вузов: Высш. шк., 2003. 416 с.
4. Виноградов В.В. *Стилистика. Теория поэтической речи*. Поэтика: Академия наук СССР, 1963. 53 с.
5. Галкина-Федорук Е.М. Об экспрессивности и эмоциональности в языке: Сборник статей по языкознанию, посвященный профессору МГУ акад. В.В. Виноградову. Москва, 1958. 103–124 с.
6. Кузьмичев С.А. Перевод кинофильмов как отдельный вид перевода. *Вестник МГЛУ*, 2012. С. 140–149.
7. Кухаренко В.А. *Интерпретация текста: учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. № 2103 «Иностр. яз.»*. 2-е изд., перераб. Просвещение, 1988. 192 с.
8. Чорна О.В. *Усі художні твори зі світової літератури: Хрестоматія 7 клас*. Вид. група «Основа», 2015. 2321 с.
9. Шаховский В.И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе : (на материале английского языка), 1988 г. 341 с.
10. Шульжук К.Ф. *Синтаксис української мови: Підручник*. Серія «Альма Матер»: Видавничий центр «Академія», 2004. 408 с.

REFERENCES

1. Doyle, Arthur Conan (1892). *The Adventures of Sherlock Holmes*. Harper & Bros. 307 p.
2. Akimova G.N. (1982) *Razvitiye sintaksicheskikh konstruktiv v sovremennom literaturnom russkom yazyke. Dinamika struktury sovremennogo russkogo yazyka* [Development of syntactic constructions in modern literary Russian. Dynamics of the structure of the modern Russian language]. Leningrad: LGU. 110-120 pp.
3. Valgina N.S. (2003) *Syntaksys sovremennoho russkoho yazyka* [Syntax of the modern Russian language]. Higher. shk. 416 p.
4. Vinogradov V.V. (1963) *Stilistika. Teoriya poeticheskoy rechi* [Stylistics. The theory of poetic speech]. Academy of Sciences of the USSR. 53 p.
5. Galkina-Fedoruk E.M. (1958) *Ob ekspressivnosti i emotsionalnosti v yazyke* [On expressiveness and emotionality in language]: A collection of articles on linguistics, dedicated to the professor of MSU Acad. V.V. Vinogradov. M. 103–124 pp.
6. Kuzmichev S.A. (2012) *Perevod kinofilmov kak otdelnyy vid perevoda* [Translation of movies as a separate type of translation]. Vestnik MGLU. 140–149 pp.
7. Kukhareno V.A. (1988) *Interpretatsiya teksta* [Interpretation of the text]: textbook. manual for students ped. in-tov on special. № 2103 «Foreign. I'm from". 2nd ed. : Enlightenment. 192 p.
8. Chorna O.V. (2015) *Usi khudozhni tvori zi svitovoi literaturi* [All works of art in world literature]: Reader 7th grade. Osнова group. 2321 p.
9. Shakhovskiy V.I. (1988) *Kategorizatsiya emotsiy v leksikosemanticheskoy sisteme* [Categorization of emotions in the lexicosemantic system: (on the material of the English language)]. 341 p.
10. Shulzhuk K.F. (2004) *Syntaksys ukrainskoi movy* [Syntax of the Ukrainian language]. Series "AlmaMater": Publishing Center "Academy". 408 p.